Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 215 (10.892).

Львів, четвер 30. вересня 1926

Poczłowa opłata zapłacone ryczałtem.

Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В четвер рішиться доля сойму.

Прем. Бартель виголосить експозе і зажадає заяви довіря. — Сойм буде правдоподібно розвязаний, нові вибори — в січні.

Варшава, 28. вересня 1926.

Тепер уже відомо, що прем. Бартель забере в соймі голос в четвер і виголосить експозе. Опісля в тій чи иншій формі зажадає заяви довіря для уряду, над якою по конституції не може бути голосування на тім самім засіданні. Одначе Бартель зажадає голосування ще того самого дня, себто в четвер. Тодіж зявиться в соймі цілий уряд ураз з марш. Пілсудським (перший раз від часу свого міністрування). Не виключена річ, що це засідання сойму буде останнє, а по всякій правдоподібности — передостаннє. День 30. вересня або 1. жовтня буде отже кінцем другого польського сойму.

В кульоарах говорять, що клюб ХД. зголосить в четвер свої давні внесення на заяву недовіря для мін. Жуковського і Млодзяновського. В міродатних колах панує загально думка, що сойм буде розвязаний, і то найдальше в суботу. Після розвязання сойму прийде до димісії цілого теперішнього уряду, який потім буде основно змінений. Новий уряд мав би бути „урядом виборчим" і перевів би вибори до законодатних тіл у перших днях січня.

Засідання сенату.

Варшава, 28. вересня 1926.

На засіданні сенату забрав перший слово сен. Поповський (ЗЛН), заявляючи, що його клюб голосуватиме проти бюдж. провізорії, внесеної урядом. Опісля промовляли сен. Туліс (ХД), Кашніца (ХН), Возніцький (Визв.), Бяли (Пяст).

З черги забрав слово сен. Карпинський (Український Клюб). Він стверджує, що від хвилі травневого перевороту ніщо на „кресах" не змінилося. Були лише обіцянки, а положення населення з причини збільшення буджету ще погіршилося. Конституція осталася лише на папері. Ми є думки, що сойм і сенат слід розвязати, хоч не знаємо, чи будучі законодатні установи змінять свою політику у відношені до національних меншостей. Ми є думки, що нинішнє засідання сенату буде останнім, тому заявляємо, що як ми прийшли до цієї палати з переконанням, що це, чого нам тут відмовляють, можемо осягнути лише у власній Українській Державі, так і відходимо ще більше скріплені в цьому переконанні. Голосуватимемо проти провізорії.

За першою поправкою про відкинення цілого закону (внесення ЗЛН) голосували: ЗЛН, славянські меншости і часть Німців — проти: всі инші клюби. Жиди не брали участи в ніякім голосуванні, бо ухвалили здержатися від голосування. За другою поправкою, котрої автором є також ЗЛН, себто за зменшенням позиції держ. видатків до 450 міліонів, голосували: ЗЛН, Дубадеки, славянські меншости. За третім внесенням про привернення 3-го уст. голосували: ЗЛН, Дубадеки, Визволеннє, НПР., ППС і славянські меншости. Проти голосували Хадеки і Пястівці. Таким чином повний сенат відкинув буджетову провізорію в урядовій стилізації, ставлячись опозиційно до уряду.

Всеславянський конґрес лікарів у Білгороді.

Промова українського делеґата.

(Від власного кореспондента.)

Білгород, 26. вересня 1926.

На всеславянськім конгресі лікарів, що тут саме покінчив наради, були представники всіх славянських народів. Була й делєгація українських лікарів під проводом д-ра Бориса Матюшенка.

До точки денного порядку „Туберкульоза у Славян" промовляли бесідники зпоміж усіх Славян. Так про поширення туберкульози у Болгарії і боротьбу з нею промовляв д-р Руменов і д-р Геранов. Про туберкульозу в Польщі реферував д-р Лєвінський, хвалячись, що тепер працює в його вітчині 58 протитуберкульозних товариств.

Після того забрав слово д-р Б. Матюшенко. Український представник підчеркнув, що відсоток хорих на туберкульозу був на Україні до війни дуже незначний. У часі війни, а ще більше по війні ця страшна недуга поширилася в застрашаючий спосіб, особливо між дітьми. Причини цієї пошести слід шукати передовсім у злім відживлюванні населення і в ослабленні конституції тіла наслідком численних епідемій, що навістили були Україну в часі останніх років. Також невідповідні помешкання, недостача лікарів і лікарств причинилися сильно до зросту туберкульози. В останнім часі відносини на тому полі дещо поправляються, одначе сухоти збирають на Україні все ще обильне живо.

Найближчий всеславянський конгрес лікарів відбудеться за рік у Варшаві.

Реорґанізація кабінету Швеглі.

Прага, 28, вересня 1926.

Преса повідомляє, що Швегля виїде на Словаччину до президента Масарика, який тепер там перебуває, і представить йому внесення в справі реорганізації уряду. „Лідове Новіни" пишуть, що в склад нового уряду ввійде м. и. мін. закордонних справ Бенеш.

На зборах чеської ремісничої партії в Празі пос. Найман заперечив чутки, начеб Швегля бажав перефорсувати свою кандидатуру на становище президента республики. Сам Швегля заявив виконуючому комітетові своєї партії, що за життя Масарика ніхто инший не буде президентом республики.

Ненарушимий мир Европи.

Париж, 28. вересня 1926.

Штреземан в [illegible] з берлинським кореспондентом „Матена" сказав м. и.: Я передбачував, що військові і фінансові техніки дивитимуться критично на справу француско-німецького зближення. Одначе фактом є, що між мною і Бріяном прийшло до порозуміння щодо можливости зближення обох країв, яке запевнить Европі ненарушимий мир. Ідея француско-німецького зближення здобуває все більше прихильників у Німеччині, а французький кабінет має достаточний авторитет, щоби також для цієї ідеї здобути громадську думку Франції.

Литовський премієр у Москві.

Варшава, 28. вересня 1926.

З Москви повідомляють, що там у найближчих днях сподіються приїзду литовського премієра Слєževіціюса. Премієр підпише економічний і реасекураційний договір і зложить ревізиту Чічерінові в звязи з побутом Чічеріна в Ковні. „Данцігер Цтг." повідомляє, що литовський премієр у подорожі до Москви переїздитиме через Латвію. Там розмовлятиме з представниками латвійського уряду в ціли приготування основ для договору СРСР. з Латвією. Так СРСР. хоче заключити договори окремо з кождою державою, щоби перешкодити польським плянам.

Прімо де Рівера усувається з політ. життя.

Париж, 28. вересня 1926.

Мадритська „Ля Насіон" помістила заяву Прімо де Рівери, в якій він зазначив, що Нац. Зібрання має полагодити важні завдання нац. відбудови і привернути економічну рівновагу в краю. Уряд поставить у парляменті справу заяви довіря лише тоді, коли цього вимагатиме батьківщина, або коли цього бажатиме король. Прімо де Рівера зазначив, що не обійме вже проводу в будучому кабінеті, а задоволиться військовим становищем, що відповідатиме його ранзі. Не буде мішатися до політики, ані не буде старатися відгравати ролю регулятора політичного життя, коли ця роля дістанеться у відповідні руки.

Релігійна боротьба в Мексику.

Рим, 28. вересня 1926.

„Секольо" повідомляє з Мексику, що релігійна боротьба там не вгаває. Поліція дізналася, що в одному з місцевих клюбів відбуваються довірочні збори католиків; перевела домашні ревізії і арештувала багато осіб, м. и. двох епископів Діяза і Фльореса, які були переодягнені. Арештували також Англійця Робсона, директора католицької колегії. Арештованих відставили до вязниці.

Біржа.

Гроші.

Долар у приватному обороті 9·00—9·00·75.

Збіжжа.

На біржі екзекутивне купно двірської пшениці льоко Борщовичі. Поза біржею мінімальні трансакції з причини недостачі довозу. Велика подача фасолі при недостачі відборців. Ціни здержані. Ціни ошіпочні без трансакцій: пшениця краєва двірська 45—46, пшениця краєва селянська 42·50—43·50, жито галицьке 31—32, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь галицький пасічний 24·75—25·25, овес галицький 24—24·50, гречка 27·75—28·2.

Без пуття...

Львів, 29. вересня 1926

Зясовуючи перед чотирма днями в статті „Банкроти" (в ч. 213) напружені відносини між урядом і соймом (себ-то реакційною соймовою більшістю), зазначили ми, що все лишиться по старому, що буде збережений status quo, що ані не уступить уряд, ані сойм не закінчить свого нужденного і безславного животіння, бо обі ці польсько-державні інституції є банкротами, яких держить при житті їх... банкроцтво. Та заки наша стаття побачила денне світло, наступили події, які немов би заперечували нашу „діягнозу". Сойм ухвалив votum недовіря двом міністрам кабінету проф. Бартеля, внаслідок чого заскочений уряд в цілости подався до димісії.

На протязі двох днів ширяли найдивовижніші здогади. Раз пророковано, що уряд з огляду на рішучу поставу сойму покориться, пожертвує двох своїх членів, то знов, що воскресне в „радикальнішому" складі і відкличеться до громадянства, розвязуючи сойм і розписуючи нові вибори. На протязі двох днів все варилося, як в старому горшку. Тимчасом у понеділок 27. ц. м. проголошено „реконструкцію" кабінету в первісному, незміненому складі.

З другого боку президент держави, висловлюючи довіря повному кабінетові проф. Бартля через поновне покликання його до керми, не усунув запори для діяльности уряду, не відкликався до громадянства шляхом нових виборів, не забажав „волею народу" ствердити правильности свого рішення. Понизивши в публичній опінії вже й так збанкротовану представницько законодатну інституцію, він далі держить її при житті, щоби ще більше її покорити, понизити, зрівняти зі земним порохом. Правительственна преса додає лише, що сойм мусить бути німий, мовчазний, безголосий; що йому не вільно пускатися на ніякі екстратури; що в обсяг його прав й обовязків під теперішню пору входить виключно тільки ухвалення вимаганого урядом бюджету. Колиб сойм іще раз дозволив собі на якесь недовіря якому-небудь міністрові, не згадуючи вже про цілий кабінет, то буде негайно розвязаний.

Реституція уряду проф. Бартеля і повне осоромлення сойму витворили нове положення, з якого ні сойм, ні уряд не вміють і не хочуть зробити льогічного заключення. Замісць здобутися на гідну вазіємну відповідь, відбувається дітвацька іграшка. Особливо сойм не проявляє [illegible] ініціятиви, щоби від-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Виїзджаю зі Львова 30. вересня — вертаю 28. жовтня ц. р.

Д-р Куровець.

— Обниження процентової стопи. Новий розпорядок міністра скарбу дальше обмежує право кредитових інституцій, щодо висоти відсотків при уділюванню кредиту. Від 6. липня до цього часу вільно було стягати річно 18 проц. від випозиченої суми. Почавши від дня 21. вересня 1926 р. дозволену висоту відсотків знижено до 16 проц. річно, себто 1 і $^1/_3$ проц. місячно від уділеного кредиту. Від сум, які випозичено до дня 21. вересня ц. р. на відсотки вищі, як 16 проц. річних, вільно побрати відсотки в попередній висоті за час до найближчого речинця їх платности, а в усякім разі не пізніше дня 1. падолиста 1926.

— Замісць відмолодження — смерть. Дивну тінь на сучасні обставини життя кидає свіже самобивство віденського біольоґа Павла Каммерера. В 44-ім році життя належав він до найвизначніших австрійських учених і своїми дослідами над відмолодженням зєднав собі велике імя на чужині. Він був віддавна доцентом у віденськім університеті і цього року одержав особисте покликання до московського університету, щоби там організувати біольоґічний інститут. Ця пропозиція відкривала перед ним перспективу здійснити свої численні наукові пляни. Не маючи виглядів стати швидко професором в якімсь німецькім університеті, де скрізь є гіперпродукція кандидатів на катедри, він виїхав у літі до Москви. Одначе ріжні тамошні технічні труднощі в організації задуманої ним праці знеохотили його і він вернувся минулого місяця до Відня, буцім-то з метою закупити нове приладдя та книжки для нового інституту. Та у Відні ждали на нього старі спомини, які у великій мірі причинились до його повороту; він був двічі жонатий і двічі нещасливий. Амор був тим злим духом, який долив до його чаші найбільше крапель отрути. Каммерер розпрощався зі своїми другами, буцім-то перед відїздом до Москви і в лісі, в околицях Відня, застрілився. З його творів відомі: „Die Vererbung erworbennr Eigenschaften" (перекладене на кілька мов), „Räisel der Vererbung", „Artenwandel" і фільософічний твір „Das Gesetz der Serie".

— Катастрофи. На просторах американського побережжа, де гуляв боровій, вибухла епідемія тифу. — Японський поїзд на лінії Сімоні-Токіо вилетів із шин: 28 убитих, 50 ранених. — У Варшаві на протязі одної ночі були на залізниці дві катастрофи: вилетів із шин особовий поїзд з Демблїна (один убитий, кількох ранених) і розбились три товарові ваґони.

— Перемоги Нурмія. Фінляндський легкий атлет Нурмі, що змагався у Відні, хотів побити власний рекорд у бігу, який рівняється 5000 метрів у 14 хв. і 28 сек. З огляду на погану погоду, рекорду не побив, зате 4828 м. перебіг у 14 хв. і 07.4 сек., що є новим світовим рекордом. 12.000 юрба Віденців зробила йому овацію із світляними ефектами і дефілядою 500 австрійських легких атлетів.

— Спадщина бурхливого поета. Російський поет Сергій Єсенін, що недавно повісився в Москві, залишив свою родину в нензсній становищі. На рік перед смертю оженився він з відомою італійською танцюристкою Дункан, але „неформально"; претенсії до доходів з його спадщини має його остання жінка ґр. Толста і попередня Мейєрґольд-Райх. А що по радянським законам право до доходів з творів після смерти письменника мають передовсім його діти і рідня, що живе в його домі, чия утримувана, то тепер процесується за його спадщину: двоє дітей з першого подружа, двоє нешлюбних дітей признаних законними, його родичі та дві сестри, що жили в цього і ґр. Толста.

— Кандидатом на нагороду Нобля у Франції ставляють декві І. Г. Роні, голову „Академії Гонкурів", автора численних фантастичних повістей з фільозофічним підкладом. Здається, що це не буде єдина кандидатура Франції, якщо Франція взагалі прийде цього року на черґу при признанню Ноблівської нагороди за літературу.

— Плата за знайомість мов. У німецькім міністерстві закордонних справ обовязує новий розпорядок про окремі додатки до платень тим урядовцям, які знають чужинні мови. Висота тих додатків залежна від ступіня трудности мови. До першої ґрупи належать мови: ґерманьсько-романські як найлекші, до важшої ґрупи: славянські мови, до третьої: східні мови і до четвертої такі специяльно важкі як китайська або японська.

— Світова хроніка. 27 го вересня минуло 400 літ від часу, як в Европі появився перший часопис. — Найстарший син бувшого німецького кронпрінца вступив до „Райсхвери". Націоналісти глядять на нього як на кандидата на майбутній престол. — Новим світовим переможцем у боксі є Американець Джен Танней, який побив дотеперішнього чемпіона Джека Демпсі. Демпсі розяснює свою невдачу тим, що безпосередньо перед змаганнями одержав телеґраму про недугу жінки.

— „Свобода" ч. 38 містить: Культура і політика. — Зміни без змін. — Два міліярди. — З орґанізаційного руху. — Під румунським ярмом. — Із Закарпатської України. — Що чувати у світі. — Заграничня позичка для Польщі. — Новинки. — Господарські вісти. — Всячина. — В справі фахово-доповняючих шкіл. — Два українські хори. — Нові книжки і видання. — Дописи з краю.

Всячина.

Зраджений Европеєць. Підчас останнього свята байраму пророка Магомета трапилась у Мецці велика подія. Вершком свята був похід паломників, що зїхались з усіх кінців світа. Поділені на національности, рядами, машерували вірні, при згуках музики, співаючи, довкола Кааби, святого чорного каміня, якого величанський бльок знимається шпилем до блакитного арабського неба. Вступ до „святая святих" Кааби заборонений невірним під карою смерти. Модерні магометане змінили трохи свої традиційні закони і замісць іти пішки до Мекки, ідуть туди залізницею, одначе закон Кааби тріває незмінний надалі. Коли похід проходив біля святого каміня, нараз в одній громаді глядачів счинилась метушня. Люде вхопили якогось чоловіка і сіпали його: він подобав на турецького або єгипетського вченого. Почулись голоси, що його треба покарати, бо він невірний. Ось-ось юрба була би його „злінчувала". Священик, що виконував ролю судді, не запримітив у ньому нічого підозріливого і охоронив його. Почався допит. Виявилось, що вязень є славним европейським орієнталістом, який живе на Сході від довшого часу і прийняв іслям, щоби свобідно продовжувати свої студії на місці. Він зжився настільки з предметом своїх дослідів, що він спосіб життя уродженого мусулманина. Навіть його зовнішній вигляд нічим не зраджував Европейця. Його імя було настільки відоме, що він без труднощів доказав свою приналежність до ісляму і право брати участь у поході, щоби придбати титул „гаджі", який дістають усі вірні, які згідно з приписами релігії їдуть у паломницьку подорож до Кааби. Тепер він сам поцікавився: звідки хтось у юрбі міг підозрівати, що він не є вірним сином Магомета? Тому, що він мав великі заслуги для поширення цієї науки, йому виявили довірочно тайну: коли наблизилась орхестра і він почув перші згуки маршу, він почав легко вибивати на землі такт ногою. У такий святочний момент чогось такого не зробить ніколи жоден син Сходу!

Посмертна згадка.

Тит Згрчківський, емеритований радник двора Вищого Краєвого Суду у Львові, бувший посол до Галицького Сойму, член-основатель тов. „Просвіта", почесний горожанин міста Будзанова і Тисьмениці і пр., помер принявши св. Тайни, 25. ц. м. в Дорі на 81-ім році життя. Похоронне богослуження в тамошній церкві у вівторок 28. перед полуднем, а перевезення тіла до родинного гробу у Львові на личаківськім цвинтарі в середу 29-го вересня в год. 2. попол. з черновецького двірця.

Покійний родився 1846 р. в Лопянці, долинського повіту, у старій священичій сім'ї. Отець його Йосиф був визначним священиком-патріотом 50—70-их років. Як ученик самбірської ґімназії брав Тит живу участь у національних кружках молоді 60-их років і як студент університету у Львові належав до піонірів українського національного відродження. Посвятившися судейському званню, був діяльний у Будзанові, Тисьмениці, Коломиї і Львові, полишаючи всюди найкращі спомини про себе як справедливий, народолюбний і впливам сильних неприступний суддя. Перейшовши на емеритуру, він адвокатську канцелярію в Яблонові. До практичної політики несхильний, був одначе раз спонуканий кандидувати і приймити мандат із сільської курії до галицького сойму (1895—1901). За те живо цікавився освітнім і культурним життям та брав діяльну участь у ньому, належачи до багатьох товариств. Дім його нал жав завсіди до зразкових під оглядом національної свідомости і патріотизму. З синів його старший Омелян є нотарем у Надвірній, молодший Мирон займає визначне становище на Рад. Україні, а середній Степан в 1919 ляг у подільському „чотирокутнику смерти"; дочки замужні за: о. Копистянським у Клебанівці, о. Білинкевичем у Кам'яній, дир. Алиськевичем в Ужгороді і проф. Томашівським у Львові. Покійний лишив по собі писані спомини з життя. В. Й. П.

Олександер Дзьоба, директор суду, горожанин міста Бережан, член-основатель всіх українських Товариств у Бережанах, помер дня 19. вересня 1926, проживши 67 літ.

Зійшла в могилу людина, що ціле своє життя, попри свої родинні й особисті обовязки, посвятилася для праці для свойого громадянства. Член-основатель всіх українських Товариств, довголітний директор Товариства „Надія" і „Народнього Дому", зглядно член Надзірної Ради, член Української Бурси, Міщанської Читальні „Просвіти" й инших Товариств, свій позаслужбовий вільний час посвячує в тих товариствах. Міщанська Читальня в Бережанах не забуде ніколи Покійного як свого довголітного режісера і провідника аматорського гуртка, котрий під проводом Покійного перед війною дійшов був до світлих вислідів. В р. 1918 бл. п. Олександер Дзьоба стає одним з тих, котрі постановили за всяку ціну закупити для українського громадянства дім так званий „Стара почта" і сьогодня в тім домі, що є власністю Кружка УПТ. в Бережанах, містяться всі культурно-освітні Товариства, котрих члени згадуватимуть при кождій нагоді тих, що ночей не доспали в журбі за купно того дому. „Я не міг спати вночі, доки ми того дому не купили, а коли купили, — перший раз з вдоволенням — щасливий переспав ніч" це були слова висказані бл. п. Дзьобою до людей його окруження.

В останніх повоєнних літах посвятив Покійний себе майже цілого українським сиріткам, згуртованим у сиріткім Захисті СС. Пр. Діви Марії в Бережанах. Не було дня, не було години, щоб Покійний не завитав до Сестер Служебниць, не поспитав їх про їх потреби, журби. І не даром Сестри відносилися з таким пієтизмом до Нього. „Як ми в біді, як ми у великій потребі, то ми негайно їдемо до нашого пана директора і він нам ніколи не відмовить помочі матеріяльної і поради" — це були часті слова сестри-настоятельки Августи на адресу Покійного. А вже самі сирітки мов рій бжіл окружав негайно Покійного, знаючи, що їхній батько-опікун щось їм приніс, скаже їм якесь слово потіхи, слово батьківське, так дуже потрібне для сирітки без батька-матері. А вже коли приходив св. Миколай, то львина часть дарунків для дітвори походила від Покійного.

Дня 21. вересня 1926 в год. 2-ій пополудня українська бережанська громада відпровадила Покійного на вічний спочинок. Співав хор ґімназійної молоді, несено кілька вінків від українських Товариств, від сиріток і рідні. Великі маси народа без ріжниці нації свідчили про ту пошану, якою Покійний тішився. Над гробом попращав Покійного іменем усіх українських Товариств теплими словами д-р Михайло Західний. „Коли за Тобою плаче Твоя рідня, коли за Тобою тужить ціла українська громада, то з яким жалем, якою розпукою прощає Тебе та бідна сирітська дітвора, для котрої Ти став щирим батьком-опікуном" — були прощальні слова бесідника.

Земля пером незабутньому, щирому робітникові на народній ниві, Вічна память для тихого, щирого українського патріота.

ОПОВІСТКИ.

Вписи на: 1) однорічний курс торговельний для абітурієнтів середних шкіл, 2) кооперативний курс для осіб з середним і висшим образуванням, 3) піврічний торговельний курс для усіх, 4) курси англійської, французької і російської мови для всіх, приймає до 2. жовтня 1926 р. — **Торговельна Школа** у Львові, вул. Корнякта 1.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 1.Х. Дрогобич.
Субота 2.Х. Дрогобич.
Неділя 3.Х. Борислав. 193 41-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Четвер 30. IX. Тарнів.
Пятниця 1. X. Тарнів. 529 9—?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПАННА з укінч. II. курс. учит. сем., кругла сирота, прийме лекцію з народних шкіл, може приготовляти до ґімн. евентуально помагати в господарці. Ласкаві зголошення до Адміністрації "Діла" під „Сирота". 606 2—2

ОТСИМ уневажнюється військову книжочку, виставлену через П. К. У. Калуш на імя Альберт Штекбауер річник 1903. 612 2—2

ПРИЙМУ негайно здібного хлопця на практику в механічному ремеслі. — Ю Ломага, Сенкевича ч. 9. 618 2—2

В КУТАХ потрібний кравець Українець добрий прикравач, котрий міг би власними силами заложити кравецьку робітню. 2—2

2 СТУДЕНТКИ (-ТИ) прийму на мешкання з харчем. Окрема кімната. Вул. Мурарська 48. І. п. Кордасевичева. 623

МОЛОДА жінка пошукує посади господині у бездітного священика. Зголошення „Марія" poste restante Потилич. 624 1—2

КАНДИДАТ адвокатури пошукує негайно заняття. Зголошення слати до Адміністрації „Діла", для „канд. адвокатури".

ФІЛЬОЛЬОГ, бувший учитель ґімназії, прийме лекцію на селі. Зголошення приймає: Калужняцький, Вільшаниця коло Устрік. 620 1—1

ВИСШИЙ державний урядник, одружиться з гарною, бездітною вдовою або панною до літ 34. Зголошення до Адміністрації під „Урядник". 621 1—3

КОНЦЕСІОНОВАНІ через міністерство курси крою, модельовання і шиття Олени Вархалувної, Кохановського 10. Курси передпол. для Пань на власних матеріялах, вечірні для фахових Пань. Форми на міри. 622 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

ських „Просвіт" у Рівному під проводом п. сенатора Ол. Карпінського взяла ініціятиву в руки і в неділю дня 26. вересня 1926 р. влаштувала Зїзд представників „Просвіт" Волині, одночасно запрошуючи до участи всі культурно-освітні організації, північно-західних українських земель, а також львівські централі: „Рідну Школу", „Просвіту", „Сокола"-Батька, „Пласта" й ин. На порядку нарад поставлено такі справи: 1) Справа приватного шкільництва — у звязку з поширенням статуту „Рідної Школи" на всі українські землі, 2) Справа фізичного виховання (поширення і легалізація істнуючих спортових і пластових гуртків), 3) Шляхи й методи організації (доклади про діяльність з місць), 4) Обєднання просвітянської праці, 5) Святкування 10-ліття Просвіт, 6) Вільні внески.

Чи сама потреба Зїзду була так велика, чи програма була так добре дібрана, чи одно й друге разом — спричинили, що Зїзд був незвичайно численний, перевищуючи сподівання ініціяторів. У Зїзді взяло участь 270 учасників, яким було дещо затісно в салі рівенського „Народнього Дому". З галицьких централь були заступлені: „Рідна Школа" (голова Омелян Терлецький і Лев Ясінчук), „Просвіта" (дир. Семен Магаляс), „Сокіл"-Батько (ред. Дмитро Паліїв) і „Пласт".

Наради точно в 12. год. в полудне відкрив сенатор Ол. Карпінський короткою, річевою промовою, звертаючись під кінець з теплим привітом до учасників-гостей та заразом подаючи до відома, що право голосування на Зїзді на підставі дозволу воєвідства в Луцьку мають тільки представники волинських „Просвіт" (яким для відріжнення видано сірі картки). Гості (яким видано білі картки) можуть вправді забирати голос, але вони не мають рішаючого голосу. До президії Зїзду ввійшли: сен. Олександер Карпінський як голова, як заступники пп. Власовський, д-р Річинський, сен. Черкавський, посли Козубський і Козицький, а п. п. Кендржинський Антін і Кібалюк Неофіт як секретарі. Перед приступленням до порядку нарад зложили привіти й побажання: п. п. Ом. Терлецький від „Рідної Школи" (зясувавши інтересно спільність долі галицької й волинської землі), С. Магаляс від „Просвіти", ред. Д. Паліїв від „Сокола"-Батька і відпоручник Верховної Команди Пласта, сен. Пастернак від холмського добродійного Товариства „Рідна Хата"*), а секретар відчитав письменні привіти, які наслали від „Ревізійного Союза" у Львові, студентів Волиняків у Празі і ин.

Впорядчики Зїзду, виходячи зі заложення, що шкільна справа мусить під теперішню пору стати в осередку нашої культурної роботи і політичних змагань, поставили як першу точку порядку нарад справу приватного українського шкільництва. Ця справа викликала на Зїзді незвичайне зацікавлення й увагу. Шкільній і порушеній при кінці церковній справі присвятив Зїзд найбільше уваги. Бачиться, що вони на північно-західних українських землях найбільш злободенні.

Реферат п. Кендржинського про українське шкільництво на Волині, опертий на фактичному матеріялі, добре обґрунтований та усистемізований, викликав особливше зацікавлення. Провідною думкою реферату з ідейного боку було: Створення власної школи за всяку ціну. Всі і все для своєї школи, — а з практичного боку: Єдина має бути українська приватна школа і єдине керовництво нею — Українське Педагогічне Товариство у Львові.

(Докінчення буде.)

*) На основання „Просвіти" в Холмі — влада не дозволяє. — Авт.

Свята Франка.

Моравська Острава (ЧСР.).

Дня 19. вересня ц. р. відсвяткувало тов. „Просвіта" в Моравській Остраві 10-ті роковини смерти Ів. Франка. Святочну академію отворив вступним словом надрадник Гвоздович (чл. тов. „Просвіта", Мор. Острава), який підкреслив великі заслуги Франка перед Україною. Відтак ішли дальші точки програми свята, що складалися з реферату, декламацій, сольоспіву та гри на скрипці. Теплом повіяло на присутніх, коли читав свій реферат директор Хандога, голова тов. „Просвіта" в М. Остраві. Добре продеклямували п-ка С. Походаївна та Івась Походай вірші Ів. Франка, за що п. Походаївна й одержала китичку квіток. З чуттям деклямував „Каменярів" інж. канд. Дума Роман, член тов. „Вільна Громада" у Пшібрамі. Інж. Дуда Михайло теж член „Вільної Громади" у Пшібрамі своїм співом притягнув до себе усіх присутніх. Особливо гарно передав він: „Минули літа молодії", „Гетьмани" та „Ой зірви, ліди ясний місяцю". Свій успіх у великій мірі може завдячувати інж. Дуда своїй партнерці, п-ні Застерівній, яка фортепяновим акомпаніяментом показала себе незвичайно музикальною. Одною з найгарніших точок програми була гра на скрипці інж. канд. Застера (Чех), який прекрасно виконав свою точку. Участь пп. Застерівної та інж. Застери тим більш цінна, що вони з охотою взяли на себе частину праці для відсвяткування памяти нашого велетня. На прикінці слід підкреслити, що до влаштування цієї академії у великій мірі причинилися своєю працею члени тов. „Вільна Громада" у Пшібрамі, які не тільки що працювали перед святом, а й брали чинну участь у самому святі. Наше свято притягло багацько Українців, як з самої М. Острави, так і з околиць. Довго ще по закінченні програми лунала українська пісня у клюбовім помешканні. Якось не хотілося знова розходитися в ріжних напрямках, бо такі вечері є великою рідкістю у „вугляній Остраві", де наші люде здебільшого ввесь час віддаються важкій праці по всяких інституціях.

О. в. М.

Безперервність обовязку.

Вже від довшого часу не чуло українське громадянство розжаленого голосу „Рідної Школи". Коли Головна Управа тої установи числила на те, що чейже вже громадянство навикло до звичаю відділювати пайку своїх доходів на потреби виховання рідної молоді, то громадянство — мабуть уважало мовчанку за повний достаток у Товаристві. Це було мале непорозуміння. Завдяки поважній збірці на „коляду" й визначній допомозі братів з Америки могло Товариство дотепер клигати, оплачуючи не тільки львівські школи, але й значно підпомагаючи провінціональні.

Одначе це неправильний стан, коли якраз ті, які в першу чергу користуються діяльністю Товариства, не дають йому від себе потрібних засобів, а здаються на поміч тих, які з Товариства безпосередньо ніяк не користають. Ми ще не такі вбогі, щоб тільки вижидати чужої помочі. У нас богато деклямується на тему, що будучність народа певніша, що будемо тим важнішим чинником у великій грі, чим будемо представляти й більші культурні вартости. Але на ділі ще й тепер важко обійтися нам без окремої принуки для виповнення — здавалось би — конечного обовязку.

„Рідна Школа" вичерпала свої мізерні грошеві засоби. Це мусіло статися, коли вплиecontinuing впливи за кожний місяць зменшувалися, аж осягнули з цілого краю в серпні ц. р. дивно низьку цифру бо тільки 2.964 зол. 60 с. Шкільні оплати, на які числила Головна Управа у вересні, не дописали ізза опізнення шкільного року. Міжтим видаток на вересень і жовтень не то, що не зменшиться, але ще збільшиться з огляду на конечні заосмотрення шкіл на зиму. Коли деяку здержливість у датках для „Рідної Школи" в літніх місяцях можна було від біди оправдати видатками, спричиненими у богатьох інтелігентів літнім виїздом, чи у селян жнивами, то ніякого виправдання не може бути вже тепер.

Нехай же негайно закипить організаційна праця по Кружках „Рідної Школи", нехай пригадають собі инші установи істнування тої інституції з її потребами, нехай кожний громадянин докаже негайно ділом, що дорожить будучністю народа. Інтелігенти на селі й свідомі справи селяне й робітники нехай подбають, щоби негайно придбати зі своєї місцевости поважніший даток на „Рідну Школу". Не можемо дати занидіти тому доробкові, який ми на протязі років здвигали з такими зусиллями. Висловлюємо погляд, що жертвенність змаліла лише через хвилевий недогляд нашого громадянства, яке дало вже чимало доказів своєї живучости.

„Рідна Школа" **мусить мати потрібні засоби і то негайно**, бож молоді зі шкіл розпустити не можна, а Головній Управі треба дати можність подумати і над иншими дуже важними й пекучими справами, а не тільки над тим, чим покрити видатки. Не сумніваємося, що українська громада сповнить свій обовязок і що таких покликів вже не буде потрібно. (Для догідности розсилається чеки То-ва з цим числом часопису).

Головна Управа „Рідної Школи".

НОВИНКИ.

— „Дім українського актора", який хотів би збудувати Союз діячів українського театрального мистецтва в можливо найкоротшім часі, є під теперішню пору, одним з найбільше пекучих постулятів артистів українських сцен. Брак якогонебудь забезпечення на випадок нездібности до праці та на старість відстрашує від сценічної праці інтелігентнійші та більше талановиті сили або, що гірше, примушує їх шукати кращої долі у чужих. Щоби хоч у части зарадити лихові, „Союз діячів українського театрального мистецтва" організує „Тиждень українського актора". У цьому часі дасть вистави у Львові, Золочеві, Тернополі, Рогатині, Стрию, Коломиї з також влаштує збірки по тих містах за дозволом адміністративної влади. — Управа Союза сподівається, що українське громадянство своїми датками та участю в уладжених виставах причиниться новажно до прискорення реалізації будови „Дому українського актора".

— На ярмарок до Станиславова вибирається чимало цікавих львівських громадян, купців, промисловців і кооператорів. Виїзд у неділю 3. жовтня 6·50 вранці, поворот вечером. Ціна зниженого білету і вступ на ярмарок 11 зол. 50 с. Зголошення до дня 2-го жовтня до г. 12. приймає „Організація Українців м. Львова", Ринок 10. II. п., ґалерія праворуч.

— Курси французької та англійської мови відчиняє „Українська Торговельна Школа" у Львові і приймає зголошення до 3-го жовтня устно та письменно (Корняктів 1. III пов.). На ці курси можуть вписуватись і всі ті, які не записуються на инші курси згаданої школи. Управа звертає одночасно увагу, що всі ті, які хотіли вписатись до инших аналогічних торговельних шкіл а є там не приняті, можуть користати з однорічного торговельного курсу з пляном курсу абітурієнтів.

— Трагічна хроніка. У Винниках підчас весілля невідомі гості побили на смерть місцевого заступника прокуратора Чубінського, імовірно з помсти за його суворі присуди. — Молодий урядовець скарбової палати у Львові Здзєйовський застрілився в лісі „На Пасіках" наслідком нещасного кохання. Самовбивець лежав з суботи ночі до неділі пополудне у лісі і довга черга цікавих, що ви бралась у гарну неділю на прохід, оглядала труп; хто хоче стрілятись не повинен робити цього під неділю, коли „ніхто не урядує".

— Нові польські станиці. В Почаєві збудовано костел (покищо деревляний), хоч там місцевих латинників ледви кілька душ. — У Знесінні під Львовом здвигнено костел для родин львівських польських залізничників та урядовців, що там поселилися. — В Любачеві набула „народова орґанізація кобєт" дім з одним морґом городу на польську захоронку.

— Польські військові осадники. На північно-західних українських землях поселилося досі понад 8000 родин польських військових осадників. У минулому році (1925) приділено там наділи землі 125 новим польським кольоністам, з того 99 місцевим і 26 споза терену східних воєвідств.

— Зразок урядової інтелігенції. Кількох наших львівських театроманів одержало цими днями прецікаве візвання до львівського суду на доручення суду в... в Бібрці. На візванню § 66. — державна зрада. „Постерунок поліції" у Бібрці подав скаргу на організаторів небезпечної протидержавної пропаґанди названої „Вертеп наших днів". Автори театру ляльок у символічній формі накликували до бунтів, різні і до відорвання „частини від цілости". Оригінальний відпис цього судового донесення найдуть читачі в малім фейлетоні. Хоча як важко буде читачеві повірити в автентичність цього документу, він є правдивий. Інтелігенція сторожів публичного ладу в Польщі не є вища від каменичних сторожів. Про це ми знаємо з щоденного досвіду. Але що сказати про інтелігенцію судії який приймає цього рода нісенітницю як поважний документ і веде слідство, не завважуючи, що має до діла з комічним плодом уяви неграмотного поліцая? Певно урядові особи не жалували апресулянті особі не жалували пре тою часу; вони мали прекрасного часу, вони мали прекутраченого часу; вони мали прекумедний епільоґ сатиричного вечора!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Осмий змисл.

Нераз мені вирвалось якесь неприязне слово на поліцію. Прокуратор раз конфіскував, раз пропускав, залежно від тягару цього неприязного слова. Польські часописи зі „Словом Польским" на чолі за кожне таке слово підмовляли на мене поліціянтів, від постерункового до комісаря включно: Взяти6 його, мовляв, замкнути в якусь пивничку і... так далі.

Ріжні люде ріжно думали про тенденцію моїх поліційних фейлетонів. Одні казали, що я хочу ошкалювати одну з найкраще поставлених організацій у Польщі, другі, що я маю патріотичний намір поправити деякі хиби, недомагання і т. п. деморалізацію.

Та на ділі ні одно ні друге не є правдою.

Я просто лихий був на поліцію, що вона така справна, розумна, бистроумна, догадлива і второпна. Нема для неї загадки, якої не відгадалаб, нема заковики, якої не розчовпалаб. Навіть дуже штудерно закарлючені справи вона вмить розкарлючує і заскакує винуватця силою аргументів та доказів.

Нераз дрібнесенький натяк чи познака стають тією ниткою, яка веде пізніше до клубка... державної зради.

Щоб не бути голословним, покористуюсь документами.

Всі, здається, памятають бл. п. „Вертеп наших днів". Обіхав він цілу Галичину, приносячи авторам славу, а імпресаріям гроші У „Вертепі" виступали наші видніші діячі, які зі співами й танцями балакали про себе і про своїх.

Так принайменше здавалося нам — смертельникам: авторам, рецитаторам і глядачам.

Але инакше дивились на цю справу люде, призначені до шукань, пошукувань і розшукувань.

На днях потягнено до відповідальности двох учасників імпрези, обвинувачуючи їх у нарушенні публичного спокою (§ 65).

До бобрецького суду вплинуло ось таке донесення команданта поліції в Бібрці, з якого подаю автентичні місця.

„... Całe przedstawienie miało charakter antypaństwowy i miało na celu podburzyć obecnych 200 osób inteligencji ruskiej przeciw porządkowi i Polskiemu Państwu.

1) Dr. Seweren (bez nazwiska!) to ma przedstawiać Prezydenta R. P.

2) Włodzimierz Baczewski t. j. arcyksiążę z Żywca.

3) „Chłop z bukiem" — radykał; artysta, przedstawiający go, tonem roskazującym zawzywał każdego: czy to ślepy, czy kulawy, by z kosą, motyką, sierpem przystawali do partji radykalnej i do Siczy, bo to jedyne organizacje, które mają uwolnić Ukraińców z niewoli polskiej. Zawzywał, by pod przewodnictwem głównego radykała Fedja Fedorowa i pod główną komendą Ciapki za Skoropadskiego, razem z Rosją sowiecką i Niemcami wywołać rewolucję nie tylko w Anglji, Francji, ale także we Lwowie i Bóbrce (!!)

W ogólności artyści, ukryci za kulisami wygłaszali podburzające przemówienia... і т. д."

Стільки само донесення. Уявляю собі здивування всіх, хто був на „Вертепі". Правда, що нікому і в голову не заходило, скільки протипольської сатири напхали там хитрі автори.

Але від чого поліціянт зі славної Бібрки?!...

Його чимнебудь не здуриш!... В Бібрці вже навіть вульками вибухали, то й „Вертеп" не така дивовижа, щоб її не зрозуміти.

Щиро признаюсь, я захоплений.

Подумайте тільки: звичайний, неінтелігент, а який нюх, який змисл спостерігання у нього!?... За одним махом розвязав тайну „Вертепу" і викрив антидержавну тенденцію.

Щоб то було, якби той поліціянт мав бодай одну гімназійну! Викрив би певно ще й те, що ляльки були зроблені з динаміту, а шабля червоного прелата була вкрадена з військового магазину.

Але й так, як воно є, це блискучий доказ на остроту осьмого змислу в сторожів публичної забезпеки.

Словом: Не здуриш аптикаря купервасом.

Галактіон Чіпка.

бивати „шовкові“ удари. Він покірно зносить одну пощочину за другою, лякаючись втратити дієти і нових виборів. Соймова більшість, яка так по дітвацьки гороїжиться проти „санаційного“ уряду, виявляє відсутність якої-небудь самопошани, являється в своїй збірній особовости інституцією без пуття, без чести і поваги. Бо коли уряд держить при ілюзоричній вегетації анемічний, скомпромітований сойм, коли він так дуже дліявоє й просто визиваючо зазначує не лише свою перевагу, але й свою диктаторську всесильність, то єдиною відповідю сойму на таку поведінку повинна бути соймова ухвала про розвязання сойму, тим більше, що перед польським парляментом не лишається вже богато часу навіть на найнужденніше, чисто дієтичне животіння. Тільки тим способом можна регенерувати польський парляментаризм, тільки тим чином можна здобути йому хоч сяку-таку пошану, тільки в цей спосіб можна вернути йому якесь значіння, перетворити його з безмовного раба військово-диктаторської камарилі в справжню законодатну установу. Самочинна постанова сойму про розвязання і примушення уряду розписати нові вибори піднеслаб його авторітет та поставилаб теперішній уряд в дуже скрутне положення. Тільки такою повинна бути відповідь сойму, колиб він мав хоч дрібку пошани до себе самого.

Але даремне булоб сподіватися такої мужньої відповіди. Дієти й ілюзії ведуть перед перед самопошаною. До тогож нинішня польська більшість сподівається, що пониженням і терпеливістю, з якою вона приймає пощочини, їй вдасться удобрухати уряд, змякшити його тверде серце і перевести зміну виборчої ординації для „кресів“. А це найважніше! Нехай гине парляментаризм, нехай пропадає сойм, коли в ньому мають засідати також „українські сепаратисти і комуністи“.

І тому то все лишиться по старому. Польська соймова більшість покірно підставлятиме під удар іще й друге лице, щоби тільки виже-брати зміну виборчої ординації для українських і білоруських земель.

„Україна“ у Франції.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 24. вересня 1926.

I.

Хочемо в кількох дописах подати огляд українських політичних формацій у Франції наших днів.

Формацій таких є тут три: радянська, ес-ерівська й уенерівська (Петлюрівська); поза ними є тільки одиниці та аморфна маса зарібкової еміграції, особливо галицької; остання, на скільки вона не піддається комуністичним і соціялістичним проповідям, а глядає заспокоєння своїх релігійних потреб, — є віддана на ласку й неласку місіонарів Евлогія з одного, польських ксьондзів з другого боку: про яку-небудь діяльність греко-католицької церкви серед цих кількох десятків тисяч бідних робітників ми досі нічого не чували...

Згадані політичні напрями мають свої організації, своїх провідників, свої пресові органи. З них найстарший („старість“ ця, правду сказати, ледве чи переходить час двох років) орган Петлюрівців „Тризуб“. Наймолодший — бо тільки 15. ц. м. зроджений — ес ерівський (або, як звичайно кажуть: Шаповалівський) „Український Робітник“. Органом радянського напряму є „Українські Вісти“, організацією — „Союз Українських Громадян у Франції“, „СУГУФ“. Поміж тими організаціями йде постійна і завзята сварка, прикрашена лайками в органах і всякими „розвідними“ і „контр-розвідними“ „прийомами“ в особистих зносинах: це частина морального спадку по бл. п. Росії; це й відгомін того, що діялося в рр. 1918—1919 в Київі і Камінці Подільськім, тай що діється й тепер в осідках радянських представництв.

Про Петлюрівську і Шаповалівську організації поговоримо иншим разом. Нині тільки одно можемо сказати про їх органи:

що „Тризуб“ редагований блідо й неталановито; його статті так сказатиб „фахові“ — слабі, малосущі, в статті редакційні, програмові — не піднимаються понад рівень солодкавої декларації в якімсь дивовижнім соціялістично-націоналістичнім дусі; —

що „Український Робітник“ має ще перед собою, а не за собою (досі появилося всього тільки одно число) доказ, що є в його редакційнім штабі письменники й ерудити здібні не тільки планувати „тайни правопису, граматики й стилістики, (це не таке то вже маловажне!) а й піднятися в змісті статтей вище рівня вимлинкованої і виялові́лої брошуркової фразеольогії; —

тай що оба ті органи зворушливо згідно накидаються на третю українську газету у Франції, „Українські Вісти“, докоряючи їй між ин. тим, що вона — видавана за „більшовицькі гроші“ і є органом харківського уряду.

II.

Чи він правдивий—той закид, що „Українські Вісти“ офіціоз харківського уряду, цього очевидно не можемо знати документально: ні протоколів відповідних постанов, ні грошевих переказів ми не бачили. Одначе чимало познак показує, що в „Українських Вістях“ маємо справді діло з заграничною трибуною харківського уряду—очевидно маємо на увазі познаки, помічені в самім змісті газети і виведені з льогіки обставин, а не якінебудь модні в українськім емігрантськім світку контррозвідні „джерела“. Доволі кинути оком на „Українські Вісти“, щоби побачити їх півурядовий характер совітського чи — як хочете — радянського типу: свобідний поштовий доступ на територію індексом заборонених книг і газет пильно береженого Союза Соціялістичних Радянських Республик; анонси офіціозних совітських банків і установ; оригінальні і повними іменами підписані дописи з радянської України, серед них і власні „Робкори“; оповістки совітського консуляту, — ну, і особа видавця і головного редактора п. Ілька Борщака, котрий був одним із головних співробітників безперечного органу тутешньої совітської амбасади „Парижского Вестника“.

Цього доволі, щоби не мати сумнівів щодо факту звязків „Українських Вістей“ з Харковом. Зрештою й сама газета ніколи не реагувала запереченуванням на відповідні „закиди“ своїх двох париських пресових суперників. Очевидно, вона їх просто не вважала закидами.

Настаємо на цю обставину тому, що в світлі офіціозного характеру „Українських Вістей“ мають особливе значіння ті першорядної цікавости політичні заяви тієї газети, які вважаємо потрібним нижче навести: в них матимемо програмові коментарі до поглядів харківського уряду, себто — формально бодай — теперішнього володаря України, на основні питання внутрішньо-союзної і заграничної політики Радянської України. Але перед тим ще кілька слів для характеристики органу і його редакторів.

III.

На чолі газети стоїть п. Ілько Борщак — дуже популярний серед українського загалу історик Орлика й Войнаровського і дослідник західно-европейських бібліотек і архівів. Він безперечно найздібніший і найпильніший серед останнього покоління українських істориків. Особливо бачили ми його час від часу затопленого в своїх фоліянтах у Національній Бібліотеці, де мовчанка обовязкова. Одначе не треба аж особисто знатися і розмовляти з п. Борщаком, аби відчути в ньому небуденного ерудита і пристрасного дослідника: таке почувається і бачиться трохи не з кожного рядка навіть його газетних статтей і заміток.

— Яка шкода — казав нам один український історик, — що Борщак (уже від 1920 року, здається) пустився в сліпу совітську вулицю!

Річ певна, що шкода. Але все таки пуста річ кидати в когось каменем, або тільки ридати над психольогічними і політичними явищами: недостежимі є не тільки дороги Господні, а й стежки й шляхи політичного буття і творення.

На всякий спосіб: Борщак — для радянської орієнтації неоціненна сила і всіми суперниками завидуваний здобуток. Він поставив радянську газету в Парижі на завидно високім літературнім уровені і зробив з неї орган, який з цікавістю, иноді навіть не без приємности, може читати найзавзятіший противник п. Борщака самого, Радянського Союза, більшовизму, комунізму і всіх діл його. Припускаємо, що не чиєю, як п. Борщака, заслугою є й притягнення цілого ряду з-міжних співробітників, українських і чужих, до „Українських Вістей“. Серед них найпильніший п. Олександер Севрюк, найінтелігентніший, можна сказати: єдиний інтелігентний, серед українських співакторів Берестейського мира. Далі п. Галіп, найметкіший з дипльоматів усіх українських режимів передрадянського часу. Відомий артист Іван Мозалевський. Знаний письменник і архітект Юрій Лукомський. Преміянт Академії Гонкурів Анрі Барбюс. Ще инші... З почуттям жалю і навіть сорому треба сказати, що — мітична, правда — українська „буржуазія“ досі не спромоглася на літературно рівновартну цьому радянському органові газету.

Невже треба нам окремо заявляти, що віддаючи належне признання літературним прикметам „Українських Вістей“ і їх редакторів, ми ані на хвилинку не хочемо признаватись до політичної і соціяльної програми того органу, такої противоложної нашим політичним ідеям і ідеалам?

IV.

Справдішньою політичною сенсацією, замітною однаково своєю формою і змістом, як і моментом своєї появи була стаття „Українських Вістей“ з 1. ц. м. п. з. „Україна в повстанні проти Москви“ — написана у французькій мові (себто pro foro externo) і поміщена на першій стороні газети. Заголовок тієї статті-програми був взятий з французьких газет, котрі за польськими джерелами оповідали небилиці про страшенне повстання Пілсудо-петлюрівців проти Москви. В тім змислі стаття носить характер офіціозного dementi харківського уряду проти невірних чуток, тай рівночасно характер принципової заяви про основу політичної орієнтації Харкова. З уваги на те, себто на виїмкове значіння тієї статті, наведемо сущні її уступи в дослівному перекладі, пропускаючи тільки ті вислови, яких чіпалась би польська цензура і які легко і без того собі доспіває кожний читач „Діла“.

Ось що заявляє західному світові український радянський офіціоз:

„Загрожена ворогами, котрі всупереч праву самоозначення народів захопили безмежні чисто-українські области..., українська нація розуміє, що **єдино тільки** згода з иншими народами радянського Союза може їй запевнити **соборність** і незалежність.

„В Союзі тім Україна займає друге після Росії місце числом своїх мешканців і своїм господарським значінням. З правного погляду вона їй рівна. На підставі параграфу 4-го Союзної угоди кожна союзна республика має право свобідно вийти з Союза, і нішо (sic!) не може присилувати український нарід остатися в рямках Союза, як би хотів з нього вийти. Так, як би хотів вийти! Але саме цього він не хоче зробити і він не має ніякого інтересу те зробити. Він знає, що вийшовши з Союза, Україна сталаб би без найменшого сумніву **Ігрaшкою сусідніх держав**...“

Далі стаття настає на праві харківського уряду викорінити сліди русифікації на Україні, хоч би воно навіть не подобалося Ларінові і комп., тай далі заявляє:

„Україна є республикою суверенною, свобідною і незалежною. Без найменшого насилля і добровільно заключила вона союз з иншими республиками; отже вона може кожньої хвилі, коли їй захочеться, виповісти той союз („alliance — sic!) — як це зробили в часі світової війни Італія і Румунія...“

Не думаєте, що вже доволі цих цитатів, аби здати собі справу з ваги тієї правно-державної і політичної заяви? „Alliance“! Порівнання з Італією і Румунією! Таке суверенне коментування союзного радянського статуту! Ми некомпетентні судити, чи таке розуміння становища України в Союзі (Румунія, Італія!) справді відповідає букві і змислові совітської конституції. Що менше: чи инші союзні республики, а з окрема московська, так само розуміють ту конституцію. А як би й так розуміти, то чи справді „ніщо“ з їх боку не стало би на перешкоді виступові України з Союзу і приняттю нею ролі „ігрaшки сусідніх держав“... Не можемо дати відповіди на ці — треба признати — першорядної ваги питання. Наводимо заяву „Українських Вістей“ **як симптом і як документ**.

V.

З французьких газет довідуємося, що польське і румунське посольство інтервеніювало у п. Бріяна проти діяльности „Сугуфу“ і проти „Українських Вістей“. Наслідком інтервенції французький уряд виділив із Франції члена Сугуфу Ячмінського.

Ми забули вище зазначити, що секретарем Сугуфу є п. Норич-Дзіковський.

В. Левицький.

Ломимо кордон.

Зїзд представників волинських „Просвіт“ у Рівному.

Нераз писалося вже в нашій пресі про конечність усунути „сокальський кордон“. В останньому часі порушено ту справу з нагоди затвердження статуту Українського Педагогічного Товариства „Рідна Школа“ у Львові. Крайна пора, щоби за теоретичними святочними балачками про єдність інтересів всіх українських земель під Польщею пішла реальна, планова робота, ведена спільними силами, по обдуманій, суцільній програмі, яка одиноко може змінити звязок всього українського народу в межах Польщі. Таку саму думку леліяло й громадянство північно-українських земель, зустрічаючи кожну нагоду, нагоду для зломання „кордону“.

от Рад[illegible] з найстарших воли-